

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Партньор: Фондация “Джендър Алтернативи” (ФДА)

ЗАГЛАВИЕ НА РАЗДЕЛА: ИЗМЕРЕНИЯ НА СОЦИАЛНИЯ ПОЛ			Времетраене: Продължителността на настоящия модул ще бъде общо 25 часа. Методиката на обучение е вдъхновена от неформалното образование.	
<p>ЦЕЛИ: Чрез настоящия раздел се очаква участниците да придобият/развият знания, умения и нагласи, свързани с терминологията, и да се създаде основа за по-нататъшни обучителни модули за сексуално насилие и насилие, основано на пола, базирани на холистични концепции. След приключване на модула се очаква участниците да демонстрират основни знания и разбиране за:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Основни термини (биологичен пол, социален пол, сексуалност); - Основни определения за патриархат, феминизъм, мъжественост, женственост, полово базирани стереотипи; - Сексуално насилие и насилие, основано на пола, вкл. насилие в името на честта, домашно насилие и др. <p>Ситуациите в различните страни-партньори са много различни. Следователно, учебната програма е разработена така, че да позволява адаптиране към ситуацията в съответната страна или спецификата на групата на участниците в обучителните събития, даваща възможност за гъвкавост. Това става по два начина:</p> <p>1) За да се постигнат горните цели на обучение, разделът е разделен на подраздели. За всеки подраздел Резултатите от обучението са разработени от партньорството по проекта, в което подробно се описват върху кои компетенции участниците трябва да работят в процеса на обучение.</p> <p>2) Въз основа на очакваните резултати от обучението, партньорството по проекта разработи набор от учебни дейности за всеки модул. При подбора на учебни дейности подходът, базиран на участие и обучение чрез опит, свеждайки до минимум въвеждащите лекции. Методите за участие са подходящи за поддържане на интерактивните сесии и за включване на участниците в трансфера на знания въз основа на споделяне на професионален опит.</p> <p>Обучаващите имат възможност да избират от различни учебни дейности за всеки модул и да определят различни приоритети за прилагането на обучението според изискванията.</p>				
РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО				
			След завършване на този раздел обучаемият ще може:	
ДЕЙНОСТИ	КРИТЕРИИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ	ЗНАНИЯ	УМЕНИЯ	АВТОНОМНОСТ И ОТГОВОРНОСТ

<p>Осъзнаване на проблемите, свързани с пола:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Биологичен пол; Джендър – социален пол; Сексуалност • Патриархат, феминизъм, мъжественост, женственост, джендър и сексуална справедливост, насилие, подтисничество и интерсексуалност.	<p>Тези дейности насърчават по-доброто разбиране на равенството между половете. Дейностите и упражненията са подредени по начин, който насърчава участниците да преминат през процес на мислене. Следователно идеята е да се предадат знания и умения, като се започне от основно ниво и се премине към по-сложни и провокиращи проблеми. Чрез въпросниците в края на всеки подраздел обучаемите ще дадат обратна връзка за разбирането им за биологичен и социален пол и ще повишим нивото на комфорт на участниците с тези въпроси.</p>	<p>Разбиране на основни понятия за:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Полът като система от биологични характеристики, определени по време на раждането; • Полът като социално изградени/обусловени роли, характеристики и особености, които се очаква да бъдат изпълнявани от мъжете и от жените; • Сексуалност – емоционални и социални аспекти. Основни дефиниции, представяне на отделни примери. • Знания относно джендър стереотипите и влиянието им в ежедневието; стереотипни портрети за жена/женственост и за мъж/мъжественост • Анализ на отделни примери /национални и международни/	<ul style="list-style-type: none"> • Разбиране и анализ на въздействието на специфичния социо-културен контекст за формирането на възприятията за биологичен пол, социален пол и сексуалност; • Разбиране за социалната конструкция на пола; • Разбиране за емоционалните и социалните аспекти на сексуалността; • Разбиране на влиянието на културните, политическите, законодателните, философските, морално-етическите, религиозните аспекти върху представените дефиниции и обратно. • Развитие на аналитично мислене по отношение на митове, изградени въз основа на културални нагласи • Развитие на умения за водене на дискусия относно стереотипите	<ul style="list-style-type: none"> • Развитие на критично мислене по отношение на социалния пол – джендър и на сексуалността; • Развитие на чувствителност и повишаване на знанията по отношение на насилието, базирано на пола • Разбиране на насилието срещу жените като дискриминация и нарушение на правата на човека; • Разбиране на насилието, базирано на пола като комплекс от социални норми, институционални практики и културни нагласи; • Разбиране на насилието над жените и насилието, базирано на пола като широко разпространени в целия свят;
<p>ВЪНШНИ РЕСУРСИ: линкове, видеоклипове, доклади и др.</p>				

Unit of Competence 3: THE GENDER DIMENSION

Чрез настоящия Модул се очаква участниците да придобият/развият знания, умения и нагласи, свързани с терминологията, и да се създаде основа за по-нататъшни обучителни модули за сексуално насилие и насилие, базирано на пола. След приключване на модула се очаква участниците да демонстрират основни знания и разбиране за:

- Основни термини (биологичен пол, социален пол, сексуалност)
- Основни определения за патриархат, феминизъм, мъжественост, женственост, полово базирани стереотипи
- Сексуално насилие и насилие, базирано на пола, вкл. насилие, базирано на честта, домашно насилие и др.

Времетраене	
Обучение „Лице в лице“	24 часа
Онлайн обучение	0
Оценка/самооценка	10 мин.

Подраздел 1	
1. Заглавие на подраздела: Начало на разбиранията ни за „джендър“: какво е „джендър“? Каква е разликата между „джендър“ и „пол“?	Времетраене: 8 часа и 20 минути
<p>2. Цели на подраздела:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Да се даде възможност на участниците да разсъждават върху своите разбираня за социален и биологичен пол и да се повиши нивото на комфорт сред участниците по отношение на тези проблеми. • Да се запознаят с проблемите на пола в неговото развитие, да разберат неговото значение за съвременното общество и да придобият основна терминология; да осъзнаят развитието на ролята на жените и мъжете в днешно време и да разберат нуждите на по-добро балансирано между половете общество; да разберат нови знания относно въпросите на пола в отделните страни от ЕС; да използват информацията, която е важна за по-доброто разбиране на изискванията на баланса между половете в съвременното общество. 	
<p>3. Съдържание</p> <p>„Пол“ и „джендър“ често се използват взаимозаменяемо, въпреки че имат различно значение:</p>	

Полът се отнася до набор от биологични качества при хора и животни. Той е свързан преди всичко с физически и физиологични характеристики, включително хромозоми, генна експресия, нива и функция на хормоните и репродуктивна / сексуална анатомия. Полът обикновено се категоризира като женски или мъжки, но има различия в биологичните характеристики, които включват пол и как се изразяват тези атрибути.

„Джендър“ се отнася до социално конструирани роли, поведения, изрази и идентичности на момичета, жени, момчета, мъже и хора, различни от пола. Той влияе върху начина, по който хората възприемат себе си и един друг, как действат и взаимодействат, както и разпределението на властта и ресурсите в обществото. „Джендър“ обикновено се схваща като двоичен (момиче / жена и момче / мъж), но има значително разнообразие в начина, по който хората и групите го разбират, преживяват и изразяват.

Равенството между половете означава еднаква видимост, овластяване и участие на мъжете и жените във всички сфери на обществения и частния живот. Това равенство се фокусира върху достойнството на човешката личност и признанието, че както мъжете, така и жените са субекти на правото и носителите на равни права, както е посочено в Хартата на Преамбюла на Обединените нации (1945 г.) и в Всеобщата декларация за правата на човека (1948 г.). Те са засилени от 1976 г. от Международните пакти на ООН за гражданските и политическите права и за социалните, икономическите и културните права и Виенската конференция за правата на човека от 1993 г. В тази връзка конвенциите на Международната организация на труда също играят решаваща роля.

4. Ресурси:

<https://www.youtube.com/watch?v=a4WuurpnSbc> - Защо равенството между половете не е свързано само с жените | Caroline Strachan

<https://www.youtube.com/watch?v=7n9IOH0NvyY> - Защо равенството между половете е добро за всички — Men Included | Michael Kimmel

5. Резултати от обучение:

След завършване на този раздел обучаемият ще може:

Знания	Умения	Самоуправление и отговорност
<ul style="list-style-type: none"> Основни понятия (пол, джендър, сексуалност) 	<ul style="list-style-type: none"> Разбиране на джендър като характеристики и социално конструирани роли и очакване към мъжете и жените 	<ul style="list-style-type: none"> Провеждане на дискусия относно ролите на пола Развитие на критично мислене по отношение на социалния пол – джендър и на сексуалността;

	<ul style="list-style-type: none"> Разбиране как обществото промотира образи за жени и мъже 	<ul style="list-style-type: none"> Развитие на чувствителност и повишаване на знанията по отношение на насилието, базирано на пола Разбиране на насилието срещу жените като дискриминация и нарушение на правата на човека; Разбиране на насилието, базирано на пола като комплекс от социални норми, институционални практики и културни нагласи; Разбиране на насилието над жените и насилието, базирано на пола като широко разпространени в целия свят;
<p>6. Методологически подход</p> <p>Терминът пол („sex”) идентифицира биологичните разлики между жените и мъжете.</p> <p>Джендър е културно-специфичен набор от характеристики, който обяснява социалното поведение на жените и мъжете и ВЗАИМНОСТТА между тях. Джендър се отнася не просто за жени или мъже, а за връзката между тях и начина, по който е СОЦИАЛНО КОНСТРУКТИРАН. + Джендър се отнася до икономическите, социалните и културните качества и възможностите, свързани с това да сте мъж или жена.</p> <p>Джендър се различава по това, че е социален и културен, а не биологичен.</p> <p>Бенефициентите могат да научат какво е „джендър“, да установят разликата между пол и джендър. Те ще разберат, че причината за неравенството между мъжете и жените не са техните биологични характеристики, а социално изградени качества на мъжете и жените. Целите са да се повиши осведомеността за основните термини „джендър“ и „пол“ и да се повиши осведомеността за различните роли на жените и мъжете в обществото и равенството между половете. Можете да гледате видеото: равенство между половете: https://www.youtube.com/watch?v=4viXOGvvu0Y.</p> <p>Резултатите от обучението са:</p>		

- Придобиване на знания и чувствителност към половото не/равенство и насилието, основано на пола;
- Стимулиране диалога по отношение на равенството между половете и общия обмен на информация;
- Организиране на събития за повишаване на осведомеността относно половите стереотипи и сексуалното и насилието, основано на пола.

7. Препратки

Проект BASE: Програма BASE: Учебна програма за медиатор в общността

Видео <https://www.youtube.com/watch?v=4viXOGvvu0Y>

Aksornkool, Namtip. Полова чувствителност: наръчник за повишаване на чувствителността на обучители, разработчиците на учебни програми и материали и медийните специалисти към проблемите на пола, стр. 32 - 34. Юнеско, 2004,

<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000137604>

8. Оценяване/оценка

- За този подраздел препоръчваме следния тест за самооценка:
Какво научих?
  - Увеличих знанията си по въпросите на пола.
  - Научих разликите между „джендър“ и „пол“.
  - Считаю, че равенството между половете е важно за всички.
  - Моля, добавете още нещо:

Подраздел 2

1. Заглавие на подраздела:

„Патриархат и феминизъм; мъжественост и феминизъм“

Времетраене: 8 часа и 20 мин

2. Цели на този подраздел:

- Да даде или да задълбочи знанията за патриархата и феминизма и да предостави информация за „мъжествеността“ и „женствеността“ чрез подчертаване на връзката с половите стереотипи

3. Съдържание

Ролите, основани на пола, са последици от наученото поведение в обществото, което принуждава хората да действат и да поемат отговорности в зависимост от техния пол. Тези роли се отразяват върху дейности, които се възприемат като чисто женски или мъжки. Несъзнателно се научаваме да се държим по начин, характерен за нашия пол. Това започва в

нашето детство и по-късно в училище, където всичко ни показва какво е „правилното“ поведение за момиче или момче. Много учебни материали са илюстрирани с образи, които затвърждават стереотипните роли на мъжете и жените, които са наложени от обществото в процеса на личностно развитие - жените готвят, чистят, създават и се грижат за децата; мъжете ходят на работа, взимат решения, спортуват. Това е основата на стереотипното мислене в първите години от живота. Постепенно децата научават стереотипното поведение за момичета и момчета и става по-трудно да го промените във времето. Според патриархалния модел на семейните отношения ролите в семейството се разпределят строго. Властта и правата са в ръцете на мъжа (бащата) - главата на семейството. Жената е поставена в позицията на подчинение - от нея се очаква да бъде добра съпруга, добра майка и сръчна домакиня. Тя е тази, която се грижи за дома, комфорта и сплотеността в семейството. Мъжът е авторитетът у дома, а жената е стълбът на семейния живот. До голяма степен от жената зависи как ще се развият брачните отношения, тъй като тя е тази, която се обединява, сприятелява, утешава, сключва мир, разбира болката на другите и прави жертви за доброто на семейството. Запазването на семейната солидарност и поддържането на семейството също се счита за отговорност на жената. Въпреки че в много страни класическият патриархален модел вече е нарушен, патриархалните норми все още оказват влияние върху нагласите на хората. Възприемането на мъжа като фигура на авторитет и господар на дома е основната причина за повечето случаи на домашно насилие. Много повече жени и деца (отколкото мъже) стават жертва на домашно насилие (физическо, психическо, сексуално, емоционално или икономическо).

4. Ресурси: - Представете данни за глобалния статус на жените

(https://www.slideshare.net/moonzajer/feminism-15560282?next_slideshow=1)

5. Резултати от обучението:

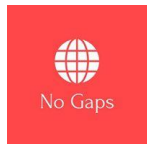
След завършване на този раздел обучаемият ще може:

Знания	Умения	Самоуправление и отговорност
<ul style="list-style-type: none"> Осъзнаване и развитие на чувствителност относно полово обусловените стереотипи, патриархат и феминизъм 	<ul style="list-style-type: none"> Научаване или задълбочаване на знанията за патриархата и феминизма и предоставяне на информация за „мъжествеността“ и „женствеността“, като подчертаване на 	<ul style="list-style-type: none"> Развиване на критично мислене относно стереотипите

	<p>връзката с половите стереотипи</p> <ul style="list-style-type: none"> Обясняване на разликите между патриархата и феминизма	
<p>6. Методологически подход</p> <p>Въпреки че в много страни класическият патриархален модел вече е нарушен, патриархалните норми все още оказват влияние върху нагласите на хората. Възприемането на мъжа като фигура на авторитет и господар на дома е основната причина за повечето случаи на домашно насилие. Много повече жени и деца (отколкото мъже) стават жертва на домашно насилие (физическо, психическо, сексуално, емоционално или икономическо). Целта е да научим или задълбочим знанията за патриархата и феминизма и да предоставим информация за „мъжествеността“ и „женствеността“ чрез подчертаване на връзката с половите стереотипи. Ако имате възможност да предоставите кратка презентация за патриархата:</p> <ul style="list-style-type: none"> Определение: „система от социални структури и практики, в които мъжете доминират, потискат и експлоатират жени“ (Силвия Уолби); Осигуряване на характеристики на патриархалната система: мъжете вземат всички решения както в семейството, така и в обществото; мъжете заемат позиции на властта; мъжете контролират финансите и образованието; на жените не е позволено да демонстрират независимост; Можете да предоставите статистическа информация по следните въпроси: колко жени са членове на националните парламенти на страните на произход на участниците. Дайте данни относно жените евродепутати и народните представители. <p>Резултатите от обучението са:</p> <ul style="list-style-type: none"> Повишаване на осведомеността и чувствителността относно половите стереотипи, патриархат и феминизъм; Обясняване на разликите между патриархат и феминизъм; Развиване на критично мислене относно половите стереотипи.		
<p>7. Препратки</p> <p>Проект „BASE”: Програма BASE: Учебна програма за медиатор в общността</p> <p>Класически текстове: Силвия Уолби „Теоризираща патриаршия“ 1990г; https://www.tutor2u.net/sociology/reference/classic-texts-sylvia-walby-theorising-patriarchy-1990</p>		

Глобалният доклад за разликата между половете:

http://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2018.pdf

8. Оценяване/оценка

- За този подраздел препоръчваме следния тест за самооценка:
Какво научих?
  - Повиших своята осведоменост и чувствителност към половите стереотипи, патриархата и феминизма
  - Научих разликите между патриархата и феминизма
  - Развих критично мислене за стереотипите
  - Моля, добавете още нещо:

Подраздел 3

**1. Заглавие на подраздела: Равенството между
половете е човешко право**

Времетраене: 8 часа и 20 мин

2. Цели на подраздела:

- Да се даде възможност на участниците да разпознават и разсъждават върху общи практики, които отразяват подчинения статус на жените в повечето общества и връзката му с патриархата и въпросите на пола.

3. Съдържание

Защо е необходимо да се образова за равенството между половете? Равенството между половете означава равна видимост, овластяване и участие на мъжете и жените във всички сфери на обществения и частния живот. Това равенство се фокусира върху достойнството на човешката личност и признанието, че както мъжете, така и жените са субекти на правото и носителите на равни права, както е посочено в Хартата на Преамбюла на Обединените нации (1945 г.) и в Всеобщата декларация за правата на човека (1948 г.). Те са засилени от 1976 г. от Международните пакти на ООН за гражданските и политическите права и за социалните, икономическите и културните права и Виенската конференция за правата на човека от 1993 г. В тази връзка конвенциите на Международната организация на труда също играят решаваща роля. Докато светът постигна напредък в постигането на равенство между половете и овластяване на жените по Целите на хилядолетието за развитие (включително равен достъп до основно образование между момичета и момчета), жените и момичетата продължават да търпят дискриминация и насилие във всяка част на света. Равенството между половете е не само основно човешко право, но и необходима основа за мирен, проспериращ и устойчив свят.

4. Ресурси:

<https://www.un.org/en/sections/issues-depth/gender-equality/>
<https://www.youtube.com/watch?v=nbhjXK2mMe8>

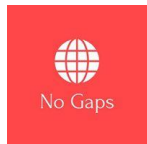
5. Резултати от обучението

След завършване на този раздел, обучаемият ще може да:

Знания	Умения	Автономност и отговорност
<ul style="list-style-type: none"> Очертае съответната правна рамка и правата на жените; Обясни основни понятия като джендър и права на човека; Обясни основните дефиниции на правата на човека, джендър и сексуална справедливост, насилие, потисничество и интерсекционизъм и да даде примери. 	<ul style="list-style-type: none"> Определи основни понятия и ключова терминология в областта на правата на човека и равенството; Анализира и оцени въздействието на специфичния социо-културен контекст върху формирането на възприятието на правата на жените като права на човека, джендър и сексуалност; Анализира и оцени въздействието на културните, политическите, юридическите, философските, моралните, етичните и религиозните аспекти на живота върху сексуалността и обратно. 	<ul style="list-style-type: none"> Развие критично мислене относно джендър и правата на жените; Анализира нагласите към социалната конструкция на половете.

6. Методологически подход

Патриархатът се определя като контрол върху труда, репродуктивната сила и сексуалността на жените в полза на мъжете. Патриаршията предписва роли на мъже и жени. Неравенството между половете е резултат от патриархалната структура на обществото. Равенството между половете е право на човека! Овластените жени и момичета допринасят за здравето и производителността на техните семейства, общности и държави, което е от полза за всички. Вероятно някои участници могат да говорят за патриархат или за „патриархални нагласи“. Използвайте възможността да проведете подробна дискусия по въпросите на патриархата и

пола. Като резерва, бъдете готови да направите кратка презентация относно равенството между половете, включително следните теми: насилие над жени, жени в процеса на вземане на решения, икономическа независимост на жените на пазара на труда.

7. Препратки

Проект „Base”: BASE Програма за изграждане на капацитет

CARE Gender, Equity, and Diversity Training Materials, стр. 205

<https://www.care.org/sites/default/files/documents/Gender%20Equity%20and%20Diversity%20Module%204.pdf>

8. Оценяване/оценка

- За този подраздел препоръчваме следния тест за самооценка:
Какво научих?
  - Повиших своята информираност и чувствителност относно равенството между половете;
  - Научих значението на правата на жените като част от правата на човека;
  - Развих критично мислене за стереотипите;
  - Моля, добавете още нещо: